

Ignacy Dec

"Metafizyka w filozofii", red. A.
Maryniarczyk, K. Stępień, Lublin
2004 : [recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 12/1, 218-219

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

jaka zbiorowość ludzka jest, a jaka nie jest narodem. Z kolei określa narodotwórczy status niektórych współczynników ludzkiego życia społecznego. Jest to religia, ziemia, tradycja, język, współdziałanie oraz państwo.

Autor pracy *Spór o naród* dochodzi do następujących wniosków: narodotwórczy czynnik pochodzenia składa się z elementu biologicznego (pokrewieństwo) oraz duchowego (kultura). Naród jako społeczność osób nie abstrahuje od związków krewniczych, lecz respektuje właściwe im miejsce wśród pierwotnych relacji międzyosobowych. Pochodzenie w sensie czynnika biologicznego jest równozakresowe z siecią realnych relacji międzyludzkich, typu: ojcostwo, macierzyństwo, dziecięctwo.

Nie każdy typ religii ma status czynnika narodotwórczego; przykładem religii narodotwórczej jest Kościół katolicki. Cechą narodotwórczą chrześcijaństwa jest troska o osobowy rozwój każdego człowieka, o czym świadczy symbioza moralności ze świętością.

Język ojczysty nie jest jedynie koniecznym środkiem komunikacji między ludźmi, lecz jest zdeterminowanym integralnym sprzężeniem z narodową kulturą. Istnienie rodzimego języka u podstaw świadomości narodowej znacząco ułatwia jej trwanie i rozwój.

Tradycja narodowa stanowi tę część duchowego dorobku przodków, która została świadomie przekazana potomnym. Rozwój wspólnego dziedzictwa kulturowego narodu przyczynia się do rozwoju życia osobowego poszczególnego człowieka. Tradycja narodowa ma konstytutywny status narodotwórczy.

Kulturotwórcze współdziałanie narodu jest wyrazem jego supremacji wobec państwa, a nawet pochodności tego ostatniego od narodu. Z kolei państwo jawi się jako część wspólnej aktywności twórczej danego społeczeństwa, jako jedna z wielu wspólnych dziedzin życia kulturowego, na bazie których dochodzi do zjednoczenia konkretnych osób dla realizacji dobra wspólnego.

W świetle niniejszej pracy naród jawi się jako społeczność konieczna dla pełnej aktualizacji osobowych potencjalności człowieka. Każdy człowiek-osoba potrzebuje adekwatnych warunków dla własnego rozwoju i takie warunki ostatecznie znajduje jedynie w narodzie.

ks. Tadeusz Reroń

Metafizyka w filozofii, red. A. Maryniarczyk SDB, K. Stępień, Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu, Lublin 2004, ss. 497

Prezentowana książka zawiera materiały z VI Międzynarodowego Sympozjum z cyklu *Zadania współczesnej metafizyki*, jakie odbyło się w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w dniu 11 grudnia 2003 r. Sympozjum zostało zorganizowane przez Zakład Metafizyki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i Polskie Towarzystwo Tomasza z Akwinu, będące oddziałem Societa Internazionale Tommaso d'Aquino (SITA). Szczegółowy temat spotkania brzmiał: *Metafizyka w filozofii*. Celem sympozjum było przedyskutowanie w gronie specjalistów krajowych i zagranicznych rozumienia i miejsca realistycznej metafizyki w dziejach filozofii, jako że w filozofii nowożytnej arystotelesowskie – klasyczne rozumienie metafizyki, uległo wyraźnej deformacji i zapoznaniu.

Sygnalizowana książka, dokumentująca wspomniane sympozjum, posiada trzy części. Pierwsza (s. 15-85), zatytułowana: *O rozumienie metafizyki* zawiera teksty trzech wykładów

dów plenarnych: o. prof. dr. hab. Mieczysława A. Krapca (*O rozumienie metafizyki realistycznej*), prof. dr. hab. Henryka Kieresia (*Spór o koncepcję poznania metafizyki realistycznej*) oraz ks. prof. dr. hab. Andrzeja Maryniarczyka (*Spór o przedmiot metafizyki*). Autorzy w swoich tekstach przywołali pierwotne i podstawowe rozumienie metafizyki. Zwrócili uwagę na jej przedmiot, koncepcję realistycznego poznania, język oraz cel poznania metafizycznego.

Część druga, najmniejsza publikacji (s. 87-453) ma tytuł: *Dzieje metafizyki* i obejmuje teksty referatów autorów, wygłoszone w czterech tematycznych sekcjach, ukazujących kolejno proces odchodzenia od pierwotnego, klasycznego rozumienia metafizyki, co wyraziło się w jej esencjalizacji, ontologizacji, antropologizacji i ideologizacji. W obradach sekcji zatytułowanej: *Problem esencjalizacji metafizyki*, kierowanej przez prof. dr. hab. Piotra Jaroszyńskiego, poszukiwano odpowiedzi na pytanie o przyczyny i konsekwencje odejścia w metafizyce od poznania konkretnego na rzecz zajęcia się analizą sensów, idei. Autorami tekstów tej sekcji są: prof. dr. hab. Marian Wesoły (*Parmenides z Elei – „physikos” i „Parmenides” Platona – „dialectikos”. Ku diaporetycznej wykładni metafizyki Arystotelesa*), ks. prof. dr. hab. Edward I. Zieliński (*Jana Dunsza Szkota rozumienie metafizyki i jej przedmiotu*), oraz dr. Roman Majeran (*Nominalistyczny konkretyzm, jego źródła i konsekwencje*).

Sekcja druga, prowadzona przez dr. Przemysława Guta, miała za temat: *Ontologizacja metafizyki*. Prelegenci starali się wykazać, jak w filozofii nowożytnej i współczesnej przesunięto akcent z badań nad bytami realnymi na rzecz badań tzw. bytów możliwych. Autorami tekstów tej części są: dr. Bogusław Paż (*Geneza nowożytnej metafizyki reprezentacji od św. Augustyna do Ch. Wolffa*), prof. dr. hab. Jan Czerkawski (*Metafizyki nowożytne a metafizyka klasyczna. Od Kartezjusza do Kanta*) oraz prof. dr. hab. Honorat Jakuszko (*Krytyka metafizyki tradycyjnej i perspektywy nowej metafizyki w pismach Immanuela Kanta*).

W dalszym fragmencie tej części zamieszczone są teksty wygłoszone w ramach sekcji obradującej na temat: *Problem antropologizacji metafizyki*, prowadzonej przez s. prof. dr. hab. Zofię J. Zdybicką. Znajdujemy tu następujące teksty: ks. dr. Jarosława Jagiełły (*Martina Heideggera ontologia fundamentalna jako próba stworzenia filozofii pierwszej*), prof. dr. hab. Wojciecha Chudego (*Hegla metafizyka pojęcia absolutnego*) oraz dr. Zofii Majewskiej (*Metafizyka „obiektywnego irrealizmu” – E. Husserl*).

W sekcji zatytułowanej *Problem ideologizacji metafizyki*, prowadzonej przez dr. Agnieszkę Lekką-Kowalik, dyskutowano o próbach traktowania metafizyki jako „teorii dziejów ludzkich idei”, które doprowadziły do pozbawienia metafizyki autonomii w stosunku do nauk szczegółowych. Autorami tekstów są: prof. dr. hab. Tadeusz Szubka (*Metafizyka schematów pojęciowych*), dr. hab. Piotr Gutowski (*Metafizyka zdarzeń i procesów*) oraz dr. Paweł Bytniewski (*Metafizyka hermeneutycznej interpretacji*).

W części trzeciej sygnalizowanej publikacji (s. 457-497), dokumentującej końcową część sympozjum, a zatytułowaną *Perspektywy filozofii*, znajdujemy podsumowanie dyskusji panelowych oraz tekst końcowego wykładu Vittorio Possenntiego, prof. Uniwersytetu Weneckiego: *Filozofia po nihilizmie. Zadanie filozofii bytu i „trzecie żeglowanie”*.

Omawiana książka zawiera bogaty materiał do refleksji nad sposobami uprawiania filozofii. Można ją polecić nie tylko specjalistom, ale wszystkim tym, którzy interesują się sprawami nauki i kultury.

ks. Ignacy Dec